

PLAN

Handlingsplan mot kränkande behandling Öja skola

Framtagen av Sudrets skolorråde
Gäller 2018-2019
Version [1.0]

Öja skola med förskoleklass, fritidshem samt år 1-6 läsåret 2018/2019.

Planen bygger på gällande lagar som diskrimineringslagen (bilaga 1) och skollagen (kap 14a) (bilaga 2) och sammanfattar vårt arbete för alla elevers lika värde.

Handlingsplan mot kränkande behandling Öja skola

Innehåll

1	Vision	3
2	Kartläggning	3
2.1	Analys	3
3	Mål och åtgärder under läsåret 2018/2019	3
4.	Främjande och förebyggande likabehandlingsarbete	4
4.1	På individnivå.....	4
4.2	På gruppnivå/ klassnivå	4
4.3	På organisationsnivå/ verksamhetsnivå	4
5.	Främja likabehandling	5
6.	Tillvägagångssätt vid akuta situationer	6
7.	Arbetsordning vid misstänkt kränkande behandling/ mobbing eller trakasserier elever emellan	6
8.	Om kränkande elev inte slutar eller söker sig nya offer.....	7
9.	Tillvägagångssätt vid personals kränkningar/ trakasserier.....	7
10.	Utvärdering.....	7
11.	Bilaga 1 Diskrimineringslagen	8
12.	Bilaga 2 Skollagen	9
13.	Bilaga 3 Litteratur.....	10

1 Vision

– alla ska trivas och ha ett bra arbetsklimat på Öja skola. Ingen elev ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

2 Kartläggning

Under augusti-september 2018 genomfördes på skolan en kartläggning som ligger till grund för arbetet. Kartläggningen gjordes i **alla skolans klasser. Föräldrar/ vårdnadshavare** fick i anslutning till föräldramöte frågeställningarna för att kunna lämna synpunkter sett från hemmets perspektiv. Eleverna och skolans personal gick igenom resultatet.

2.1 Analys

Elever, föräldrar/ vårdnadshavare och personal upplever att det är ett bra klimat på skolan och att det just nu inte verkar förekomma någon mobbning. Om man tex slår sig eller är ledsen kommer snabbt någon elev eller vuxen och hjälper till.

Vi har sett att när barnen leker vid kojorna behöver det finnas vuxna i närheten. Alla måste få vara med där och ingen får förstöra kojorna för varandra.

Vid konflikter försöker vi ta tag i händelserna så fort som möjligt.

1. De kränkningar/ trakasserier som förekommit är:
Retas för kärlek, retas för kroppens utseende och hur man fungerar, förstöra saker för andra, använda fula ord, slåss, bitas, rivas, frysa ut kamrat, visa ointresse när någon pratar, suckar när man blir placerad bredvid någon, inte fått vara med i lek, gjort krokben i lek, blivit kallad för namn man inte vill, utsatt för hot om att bli slagen, att andra tränger sig i matkön, rapa i örat.
2. Platser som eleverna upplever att det skulle kunna förekomma kränkningar/ trakasserier:
Bakom kullen, bakom träden vid kojorna, bakom idrottshallen, på fotbollsplan, vid klätterställningen, i klassrummet, i korridoren och sandlådan.
3. När skedde kränkningarna:
Inte på särskilda tider, det kan ske när som helst under skoldagen på raster och lektioner särskilt om läraren ej är närvarande, dock mestadels på rasterna.

3 Mål och åtgärder under läsåret 2018/2019

1. Eleverna ska använda ett språkbruk som ej är kränkande. Det gör vi genom att arbeta med barnens språkbruk förebyggande och genom att alltid reagera när vi hör fula ord. På fotbollsplanen kan det förekomma fula ord, där har eleverna själva bestämt att man får gå av planen och lugna ner sig en kort stund om man använder fula ord. Sen får man vara med igen. Vid fula ord vid kojorna säger eleverna ifrån själva först och sen hämtas vuxna till hjälp.
2. Eleverna ska förstå innebörden av begreppet respekt och att ta varandra på allvar. Det gör vi genom att förebyggande diskutera tillsammans och vid konflikter visa på vad som är brist på respekt och vice versa. ”Man kan inte älska alla, men respekt kan alla visa varandra”. Vi utgår från konkreta exempel ur verkligheten som ex avvikande klädsel, och diskuterar där värderingar tillsammans med eleverna. Vi ska prata om betydelsen av ”öknamn”.

3. Vi ska skapa en trygg utemiljö. Det ska vi göra genom att hålla fortsatt hög prioritering av rastvärdar när barnen är ute på rast och se till att röra oss kring "risk"-ställen, tex bakom kullen, vid fotbollsplan, cykelvägen och bakom lekstugan.
4. År 3-4-5-6 ska vara bra förebilder för de yngre.

4. Främjande och förebyggande likabehandlingsarbete

4.1 På individnivå

- Vi jobbar med Kamratstöd och enkäter där trivsel i skolan är en central punkt. Dessa frågor tas upp vid varje utvecklingssamtal.
- Personalen samt Kamratstödsgruppen kollar upp tysta och tillbakadragna barn, då de oftare än andra barn riskerar att bli utsatta för mobbing utan att det uppmärksammas.

4.2 På gruppnivå/ klassnivå

- Regelbundet tas tid i varje klass för samtal kring relationer, socialt samspel och etiska regler.
- Vi har positiva förväntningar på alla elever.
- Vi låter aldrig eleverna välja lag under aktiviteter ledda av pedagoger.
- Vi tillåter inte att eleverna delar ut inbjudningskort i skolan om inte alla i klassen är bjudna.
- Klasslärare ser till att eleverna är delaktiga i framtagandet av handlingsplanen i början av varje läsår.
- Varje läsår inleds med genomgång av skolans trivselregler. Klasslärare ser till att ev. revidering blir gjord sedan elever, föräldrar/ vårdnadshavare och personal tagit del av den. Reglerna hålls sen levande med hjälp av all personal i skolan och anslås i både klassrum och på anslagstavla.

4.3 På organisationsnivå/ verksamhetsnivå

- Skolan ska se till att det finns rastvakter när barnen har rast.
- Ingen elev eller personal ska acceptera nedsättande kommentarer.
- Personalen är noggrann med att påpeka att det inte är skvaller om man berättar att någon utsätts för brott mot likabehandlingsplanen.
- Kamratstödsgruppen gör enkätundersökningar minst 1 ggr/termin gällande trivseln bland eleverna. Dessutom genomförs centralt undersökningar i år 3 och 5 en gång/läsår. Vi har en kamratstödslåda där eleverna kan lämna synpunkter och önskemål till kamratstödarna.
- Handlingsplanen presenteras och arbetas igenom varje år tillsammans med alla elever (klassrum), föräldrar/ vårdnadshavare (föräldramöte) och personal (AE-

möte). Den finns sedan tillgänglig under hela läsåret i klassrummen och på schoolsoft.

- All personal samt rektor har tillgång till handlingsplanen som tydligt anslås i personalrum.
- Skolan har en kamratstödsgrupp som träffas ca 1 gång/månad tillsammans med personal från skolan. Där gör vi planer för hur vi gemensamt kan förbättra för de elever som uppfattas som ensamma eller utanför. Vi lägger stor vikt vid våra trivselenkäter där varje elev på skolan går igenom gemensamt.
- Skolan ser till att barnen får träffas över klassgränserna med t.ex. matlagning tillsammans, redovisningar och läsning ihop.

5. Främja likabehandling

På Öja skola främjar vi elevernas lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och sexuell läggning.

Målet för det främjande arbetet är att skapa positiva förutsättningar för alla elever och målet för det förebyggande arbetet är att minimera risken för trakasserier. Öja skolas personal fortsätter sitt arbete med genuspedagogik, för att utveckla arbetet för en jämställd skola.

På Öja skola innehåller vårt likabehandlingsarbete bl. a:

Kön – vi jobbar aktivt med språkbruk för att få bort fula ord och med genusfrågor. Vi diskuterar fula ord när eleverna använder dem.

Etnisk tillhörighet – utifrån bl. a veckans nyheter pratar vi om ex minoriteter. Bland de äldre eleverna diskuteras rasism och främlingsfientlighet. Vi läser också böcker som belyser problemet som Anne Franks dagbok, Katitzi mm.

Religion eller annan trosuppfattning – här använder vi också veckans nyheter, där andra länders religioner tas upp. Vi tar också upp och diskuterar detta under religions- och samhällskunskapen.

Sexuell läggning – vårt främjandearbete grundar sig dels på diskussioner utifrån nyheter, men vi använder också litteratur, som belyser detta område på neutralt sätt. Vi utgår från homo- och bisexuellas rättigheter och HBTQ som tas upp i alla ämnen när det är aktuellt och särskilt i SO bland de äldre.

Funktionshinder – här jobbar vi med att respektera varandra och allas lika värde genom diskussioner. Vi pratar bl. a kring ord som CP. Vi använder nyheterna här också. Elever med större behov av rörelse erbjuds extra avbrott under lektionstid för att röra på sig. Elever ges i mån av plats, utrymme att arbeta mer enskilt vid ex koncentrationsproblem.

Alla former av kränkande behandling gentemot elever omfattas av vår handlingsplan. Befogade tillrättavisningar som har till syfte att upprätthålla ordning och god miljö för alla på skolan är däremot inte kränkningar.

6. Tillvägagångssätt vid akuta situationer

- All personal har ansvar för att omedelbart ingripa om man ser överträdelser enligt handlingsplanen. Ytterst ansvarar rektor för arbetet.
- Omedelbar reaktion av kamratstödjare, som informerar personal i skolan.
- En elev som anmält någon, elev eller personal, för kränkande behandling, eller medverkat i utredning som gäller överträdelser av lagen får inte på något sätt bestraffas för detta.
- Om förälder/ vårdnadshavare får kännedom om att en elev utsätts för brott mot handlingsplanen ska de omgående ta kontakt med skolans personal.
- Vid händelser där skolans personal misstänks ha brustit i ansvar utifrån vår handlingsplan underrättas rektor snarast.
- Vi tillämpar konsekvenstrappan.

7. Arbetsordning vid misstänkt kränkande behandling/ mobbing eller trakasserier elever emellan

• Gruppamtal

De flesta konflikter händer på rasterna. Rastvakten har därför ett stort ansvar att samla inblandade elever i första skedet. Om det inte är möjligt eller konflikten inte uppdagas förrän senare lämnas ansvaret vidare till den som har berörd grupp/ elev som får ta upp saken i klassrummet. Där får inblandade elever i samråd med läraren avgöra om det finns skäl att gå vidare och då enligt följande:

• Enskilda samtal

Detta utförs av personal på skolan/ fritidshemmet.

Kontakta de berördas föräldrar/ vårdnadshavare

Detta görs så fort som möjligt av personal som varit delaktig i utredning av konflikten eller annan ansvarig personal.

• Uppföljande samtal

Detta bör pågå ca en månad och utförs av samma personal som ovan. Dessa samtal bör vara korta. Samtalen skall avslutas med en utvärdering av alla inblandade. Utvärderingen används vid redigeringen av handlingsplanen.

• Stödsamtal

Detta riktar sig till den drabbade eleven för att stärka självkänslan. Vid behov påtala provocerande beteende och att man måste försöka ändra på detta. Detta görs av den personal som står eleven närmast eller kurator.

• Dokumentation

Om personal upplever att det rör sig om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling skall arbetet dokumenteras i klassboken/ pärm för elevvård och åtgärder skall upprättas med den utsatte eleven, och kränkande elev. Dokumentation och information skall delges rektor snarast.

- **Vid incidenter med fler inblandade**

Först har vi samtal med eleverna var för sig. Sedan sammanförs de inblandade för att låta alla komma till tals tillsammans med ansvarig personal. I övrigt följs riktlinjerna ovan.

- **Om orsaken ligger på klassnivå**

Kurator och/ eller skolsköterska kontaktas för vidare utredning.

- **Om orsaken ligger på verksamhetsnivå**

Vid uppmärksammade fall samlas personalen och diskuterar värdegrund och likabehandlingsbegreppet utifrån vår handlingsplan.

8. Om kränkande elev inte slutar eller söker sig nya offer

- **Observation**

Detta görs på raster, i klassrum och genom samtal med mobbaren.

- **Samtal med föräldrar/ vårdnadshavare**

En eller flera träffar med föräldrar/ vårdnadshavare, två personal och eleven. Detta får inte ske via telefon.

- **Polisanmälan**

Vid grövre förseelser görs polisanmälan, genom rektor.

- **Miljöbyte**

Vid riktigt svårlösta fall kan eleven flyttas till annan skola.

9. Tillvägagångssätt vid personals kränkningar/ trakasserier

Då personal kränker en elevs värdighet med samband till diskrimineringsgrunderna eller har ett uppträdande som kränker men ej har samband med någon av diskrimineringsgrunderna gäller detta:

Personal på Öja skola får inte trakassera/ kränka en elev, elever får inte heller trakassera/ kränka personal. Detta gäller lika mycket oavsett om trakasserier/ kränkningarna har sin grund i diskrimineringspunkterna eller är av annat slag. Om någon personal kränker en elev skall rektor ovillkorligen och snarast kontaktas via telefon/ mail av personal som får vetskap om det inträffade. Rektor agerar enligt Region Gotlands policy i den här frågan. Policyn är mycket tydlig i sitt avståndstagande och i behandling av dessa frågor. Polisanmälan, varning och uppsägning kan vara följden för personalen beroende på vad det är som har hänt.

10. Utvärdering

Planen skall utvärderas muntligt i slutet av läsåret tillsammans med elever och i samband med utvärderingsdagar av personalen. Om målen för läsåret ej uppnåtts ska detta diskuteras med eleverna och en plan för förbättring till nästa läsår upprättas skriftligt för att kunna aktualiseras i samband med revideringen av handlingsplanen vid läsårsstart, även här i samarbete med eleverna.

Vid utvärdering i juni 2018 och revidering av planen i augusti-september 2018 framkom att eleverna tyckte att det var mindre retningar på skolan, att det dock fortfarande förekommer fula ord. Utvärderingen gjordes utifrån analys av planen som upprättades i augusti 2017.

11. Bilaga 1 Diskrimineringslagen

Diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) **kränker** ett barns eller en elevs värdighet. Lag (2008:571).

Enligt diskrimineringslagen ska den som äger skolan se till att varje verksamhet (till exempel förskola eller skola):

- Arbetar målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Det innebär att skolorna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad.
- Gör allt de kan för att förebygga och förhindra att något barn eller någon elev utsätts för trakasserier som har samband med någon av ovanstående diskrimineringsgrunder
- Varje år upprättar en [likabehandlingsplan](#) som innehåller en översikt över det som behövs göras för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever, dels förebygga och förhindra trakasserier.

Den 1 januari 2009 infördes två nya diskrimineringsgrunder könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder. Det är förbjudet att diskriminera ett barn eller en elev på grund av någon av diskrimineringsgrunderna.

Om du har blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier och berättat det för någon vuxen på skolan, måste de göra allt för att ta reda på vad som hänt och förhindra att det händer igen. Om skolan inte gör det kan den som äger skolan i yttersta fall bli skyldig att betala skadestånd. Skadeståndet ska vara en kompensation till dig som utsatts, men ska också göra så att skolorna arbetar mer aktivt förebyggande mot kränkande behandling. Det är BEO och Diskrimineringsombudsmannen (DO) som driver skadeståndsärendena. När det är DO som driver ärendet kallas skadeståndet för diskrimineringsersättning.

12. Bilaga 2 Skollagen

Målinriktat arbete

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka **kränkande behandling** av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§. Lag (2008:571).

Skyldighet att förebygga och förhindra **kränkande behandling**

7 § Huvudmannen ska se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för **kränkande behandling**. Lag (2008:571).

Årlig plan

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra **kränkande behandling** av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Enligt 14 a kapitlet i skollagen så ska den som äger skolan, om det är en kommunal skola så är det kommunen, se till att varje verksamhet (till exempel varje förskola eller skola):

- Målmedvetet arbetar mot kränkande behandling av barn och elever.
- Gör allt de kan för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.
- Varje år gör en plan mot kränkande behandling. Den ska till exempel innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling
- Lever upp till den så kallade handlingsplikten. Den innebär att så snart skolan får kännedom om att ett barn eller en elev känner sig utsatt så måste de agera och ta reda på vad som hänt. De måste också göra allt de kan för att det inte ska hända igen.

I skollagens 14 a kapitel finns också ett förbud för vuxna i skolan att kränka ett barn eller en elev – till exempel säga taskiga saker, hota eller använda våld.

Lärarna har också en skyldighet att skapa en trygg miljö i skolan. Det kan ibland innebära att de måste använda sig av vissa disciplinära åtgärder, till exempel visa ut en elev från resten av en lektion. Även om det kan upplevas kränkande behöver det inte vara det i lagens mening.

13. Bilaga 3 Litteratur

Förebygga diskriminering och kränkande behandling – DO, BEO och Skolinspektionen

Livsviktigt – Birgitta Kimber

Nyhetsprogram – Lilla löpsedeln/ Lilla aktuellt

Samtalskort i Etik, Läsgåvan – Lena Hultgren/ Fia Rolfsgård, Liber AB

Vad gör vi sen? – Lars Collmar, Argument Förlag

Dilemmafrågor – Argument Förlag

Övningar under lektion.se

Vem bestämmer att fula ord är fula – Camilla Borgström, Martin Strömberg

Gruppen som grogrund – Gunilla O. Wahlström

Seriesamtal – Birgitta Andersson

Kompissamtal – Lars Edling